

نگاهی به تئاتر میدانی جهان بانو

«جهان بانو» روایت زنانی است به وسعت تاریخ!

 زهرا صفایی زاده
روزنامه‌نگار

نمایش، هنری مردمی است که مخاطب را بر خلاف سینما که از خود دور کرده و در یک جعبه تاریک حبس می‌کند تا مفاهیمش را به مغز مخاطب دیکته کند، او را شریک اجرا می‌کند و اصطلاحاً نزدیک ضربانی زنده نگه می‌دارد. اصولاً نمایش هیچ فاصله‌ای میان مخاطب و بازیگر نمی‌گذارد و این بی‌مرزی، مخاطب را علاوه بر محتوا، در شکل اجرا هم سهیم می‌کند. نمایش‌های محیطی یا میدانی، شکل گسترده و عظیم و پر پرودا کشتن نمایش‌های خیابانی هستند که سابقه اجرای آنها در ایران به چند سال قبل می‌رسد. اولین خاصیت نمایش‌های میدانی، مردمی بودن آنها است. تعداد بازیگران زیاد و استفاده از اسب، شتر، ماشین، هلی‌کوپتر، آمبولانس و... صدای طبل، توپ، تانک، انفجار و... در ابعاد واقعی در صحنه نمایش بر جذابیت این فضا می‌افزاید. نمایش میدانی برگرفته از همان نمایش خیابانی، اما در ابعاد بسیار بزرگ‌تر با نوع اجرای جذاب‌تر است. شکل متفاوت و تازه این هنر، استقبال مردم را صدچندان می‌کند. نمایش میدانی «جهان بانو» یکی از نمایش‌های موفق محیطی در حال اجرا است که تا ۲۶ تیرماه در ضلع شمالی بوستان ولایت هر شب ساعت ۱۹:۳۰-۱۹:۴۰ به روایت آنچه در بلیت آمده و ساعت ۲۱ به گزارش مخاطبین حاضر-روی صحنه می‌رود. (اگر دیر به نمایش رسیدید نگران نباشید!) نمایش زیبای جهان بانو، جهانی با مرکزیت و محوریت تعریف بانو و زن در تاریخ اسلام و ایران را نمایش می‌دهد. فصل‌ها و روایت‌های پیاپی و پیوسته که مفهوم زن بودن، زن آسمانی، زن در باورهای دینی، زن عالمه، زن مسلمان، زن مبارز، زن اندیشمند و حتی زن معمولی را بیان می‌کند و همه این تعاریف را در جهانی از تصاویر زیبا نمایش می‌دهد.

ماجرای از هبوط آدم و حوا آغاز می‌شود

داستان از هبوط آدم و حوا آغاز می‌شود و به امروز می‌رسد. روایت بانوان مکرر در قرآن؛ حوا، مریم، آسیه تا بانوان مخدرة و مکرمه‌ای چون خدیجه کبری، آمنه، فاطمه بنت اسد مادر علی (ع) امیرمؤمنان، حضرت معصومه و بانوی دو عالم، دُر عالم امکان حضرت فاطمه سلام‌الله و بانوان هشت سال جنگ تحمیلی و شهدای پرستار مبارزه با ویروس کرونا. بانو در «جهان بانو» تعریفی غرورآفرین از زن و موقعیت‌های سخت و صعب، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی می‌دهد. در این نمایش، بانوانی که در طول تاریخ به‌رغم سدسای شیاطین پنهان و آشکار از مسیر الی‌الله منحرف نشدند و به قیمت مال و اموال و فرزند و جان در این مسیر ماندند. این نمایش که ترکیبی از نمایش و همایش و هیأت مذهبی و

است و ضمن قدردانی و تشکر از دست‌اندرکاران این نمایش، شیعی و انقلابی بودن را شاخصه اینگونه نمایش‌ها می‌داند. مشاور وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی با اشاره به درون‌مایه نمایش جهان بانو که درباره نقش زنان در دوره‌های مختلف تاریخی است، بیان می‌کند: بانوان همواره مسئولیتی عظیم برعهده داشته‌اند و نقش مستقیم آنها در تربیت نسل‌ها هیچ‌گاه کم‌رنگ نمی‌شود، بلکه جدی‌تر هم خواهد شد. زنان عنصر فعال جامعه ما هستند و نقش آنها در حرکت به سمت تمدن عظیم اسلامی مهم‌تر از قبل شده است.

روایتی از دیروز تا امروز

جهان بانو با به تصویر کشیدن جهان پیرامون بانوان آسمانی نقطه اتصال بین آنها و بانوان معاصر امروز برقرار کرده است و مرکز نقل را بر ایمان، باور و اتکا بر خداوند و اهل بیت می‌داند. در جهان بانو،

سرگذشت زنان شاخص تاریخ از خلقت آدم تاکنون، با ترکیب راوی، نور، موسیقی، هنروران کاربلد و... گوشه‌هایی از زندگی زنان مطرح تاریخ را پیش چشم مخاطبان قرار داده است و با اشاره به سهم بسزای زنان در پیروزی انقلاب، دوران دفاع مقدس و ایام کرونا، باعث درگیری عمیق احساسی و همزادپنداری سریع مخاطب با این نمایش می‌شود. صدای تشویق مردم و همراهی با جشن غدیر خم و شادی و خوشحالی و گل کشیدن در عروسی پیامبر عظیم‌الشان اسلام و خدیجه کبری، یکی از مصادیق این اجرای باشکوه است. همدردی مخاطبین مخصوصاً بانوان با اسرای کربلا و گریه برای به آتش کشیدن در منزل فاطمه زهرا(س)، تجربه بی‌نظیر و عمیق از خلق لحظات نفسگیر و زیبایی را در پی دارد که نه در کلمات محدود شده و نه در بیان جاری می‌شود و می‌گنجد و فقط و فقط دیدنی است.

اسماعیلی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، حجت‌الاسلام عبدالحسین خسروپناه دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی، سیدمحمد هاشمی جانشین وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، میثم نیلی مشاور وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، علی بهادری جهرمی دبیر و سخنگوی هیأت دولت، جلال رشیدی کوچی نماینده مجلس شورای اسلامی، فاطمه قاسمیور نماینده مجلس شورای اسلامی، وحید جلیلی قائم‌مقام رئیس سازمان صدا و سیما، علیرضا فیروزفر شهردار زنجان، اسماعیل خلج بازیگر سینما، تئاتر و تلویزیون، محمد انصاری بازیکن سابق فوتبال، روح‌الله رستمی قهرمان وزنه‌برداری جهان، محمدجواد آذری جهرمی وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات دولت یازدهم، سیده زهرا عبداللهی مجری تلویزیون، سوگل طهماسبی بازیگر سینما و تلویزیون

جهان بانو، الهام گرفته از اجراهای بهزاد بهزادپور

کارگردان اثر، حسن برزرا در مورد منابع و اسنادی که متن نمایش را از آنها استخراج کرده است با تأکید بر منابع معتبر کتاب و اسناد مهم تاریخی عنوان می‌کند که از حضور کارشناسان خبره و اهل فن برای ارتقای سطح کیفی و محتوایی نمایش استفاده شده است. او در چگونگی رسیدن به طرح اجرایی با اشاره به سابقه اجراهای میدانی در ایران و بهزاد بهزادپور که در کارنامه خود نمایش «شب آفتابی» را دارد، خود را از دستیاران ایشان و ادامه‌دهنده این نوع اجرا می‌داند. نمایش‌های میدانی در سال گذشته با چند نمایش ویژه «روشنایی شب تار»، «تنهاتر از مسیح» و «جان فدا» که همگی محصول سازمان اوج و مجری طرح آن نیز مؤسسه ققنوس بوده است، سابقه چشمگیری در اجرا داشته‌اند. دکورهای رئال و عظیم به همت مرتضی پورحیدری طراح صحنه موفق این نمایش، تجربه‌ای موفق در اینگونه آثار است.

عوامل پشت صحنه در هماهنگی یکپارچه با هم با سرعت عجیب و غریبی صحنه‌ها و دکورها را تغییر می‌دهند که این خودش یک اتفاق خاص و ویژه برای این نمایش است که آن را از اسلاف و نمونه‌های دیگر مجزا می‌کند.

کارگردان اثر ضمن اشاره به شکل پلی‌تیک در این نمایش، توضیح می‌دهد: تمام صدای صدایی‌ها و موسیقی و بقیه صداها به صورت ضبط شده هستند و صدای زنده در صحنه وجود ندارند. وی با ابراز تأسف از نبودن امکانات اجرایی در شهرستان‌ها، نبودن دغدغه فرهنگی بین مسئولان را مورد انتقاد قرار داده و در حالی که مردم را در برابر همه سینمای هالیوود و رسانه‌های مجازی تنها می‌بیند، مسئولان را از درک جایگاه مهم رسانه و نمایش‌های پر مخاطب غافل دانسته و بر این نکته تأکید می‌کند که آمادگی اجرا با پرودا کشتن جمع و جورتر در شهرستان‌ها را در صورت یاری مسئولان دارد. وی ضمن اعلام آمادگی، امیدوار است مسئولان با دغدغه‌مندی و تأمل بی‌به‌اهمیت جایگاه نمایش میان مخاطبان وطنی ببرند.

هیچ هنری نمی‌تواند اینچنین مخاطب را با هر موقعیت اجتماعی و فرهنگی که دارد، پای این نمایش به مدت دو ساعت نگه دارد. ضرر باهنگ صحنه نمی‌افتد، حادثه‌ای با حادثه دیگر و روایتی با روایتی نوتر می‌آمیزد. مدل اجرای صحنه این اثر بسیار زیبا و جذاب است. مخاطبان در یک سوله بزرگ در وسط قرار گرفته‌اند و دیوارهای اطراف آنها پرده‌های عظیم و بزرگی است که به نوبت و بر اساس موقعیت روایت بالا و پایین می‌رود. اینچنین است که مخاطب گاهی به سمت مقابل و گاهی به چپ و راست سر می‌چرخاند و اجرایی زیبا در صحنه و نور و صدا و رنگ و موسیقی و داستان می‌بیند و لذت می‌برد.

در روزهای گذشته برخی چهره‌های سیاسی، فرهنگی و ورزشی نیز میهمان نمایش میدانی جهان بانو بوده‌اند از جمله محمد مهدی

بانوان آسمانی و زمینی در باور موقعیت و جایگاه عظیم اجتماعی و تأثیرگذار خود به هم گره خورده‌اند و این ریسمان را محکم‌تر می‌کنند. جلال رشیدی کوچی، نماینده مجلس شورای اسلامی پس از تماشای این نمایش آن را اتفاقی مهم و منحصر به فرد عنوان کرده است که مفاهیم ارزشمندی را منتقل می‌کند. او در پاسخ به این سؤال که جهان بانو تا چه اندازه توانسته است حق مطلب را درباره بانوان تاریخ‌ساز ادا کند، گفت: به نظر من «جهان بانو» خیلی مؤثر و تأثیرگذار است و بخش‌هایی از احساسات مخاطب را برمی‌انگیزاند؛ اشاره به شخصیت‌های مهمی مثل حضرت فاطمه(س) دارد و تأکید بر اینکه زنان معاصر هم به پیروی از الگوهای مطرح، می‌توانند صاحب جایگاهی والا شوند که یکی از بخش‌های خوب این اثر هنری است.

تجزیه است، توجه انجمن‌ها و تشکل‌های مرتبط صنفی و هنری را جلب کرده، اما از آنجایی که تئاتر محیطی بزرگ و پرخرج است، هنرمندان عرصه تئاتر را به طور مستقل درگیر اجرا نمی‌کند و مستلزم یاری گرفتن از نهادهای دولتی و حمایت‌های سازمان‌های مردم‌نهاد و شرکت‌های فرهنگی-هنری است.

فصل اول جهان بانو به تهیه‌کنندگی علی اسماعیلی و کارگردانی حسن برزرا از آبان‌ماه سال گذشته در بوستان ولایت اجرا شده است و تاکنون ادامه دارد. به گفته میثم نیلی، مشاور وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی نمایش میدانی «جهان بانو» اثری جذاب و قابل‌تأمل است و ساختار آن نشان می‌دهد این گونه هنری در کشور ما پیشرفت خوبی داشته است. وی در ادامه به سنجیت نمایش‌های میدانی و هنر نمایش ایرانی اشاره کرده

جهان بانو، جهانی با مرکزیت و محوریت تعریف بانو و زن در تاریخ اسلام و ایران را نمایش می‌دهد. فصل‌ها و روایت‌های پیاپی و پیوسته که مفهوم زن بودن، زن آسمانی، زن در باورهای دینی، زن عالمه، زن مسلمان، زن مبارز، زن اندیشمند و حتی زن معمولی را بیان می‌کند و همه این تعاریف را در جهانی از تصاویر زیبا نمایش می‌دهد